

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Nejla Demir

Ağrı Milletvekili

Türkiye, küresel tarımsal ihracatın yüzde 1,6'sını ve ithalatının yüzde 1,1'ini gerçekleştiren bir ülke olarak mevcut konumunu güçlendirmelidir. Ancak, bu sadece yüzeysel bir güçlenme değil, yapısal ve kalıcı çözümlerle desteklenmelidir. Küresel tarım ekonomisinin ulaştığı 4 trilyon dolarlık hacim, sektörün potansiyeline işaret ederken, AKP iktidarlarının bu potansiyeli tam anlamıyla kullanmadığı görülmektedir. Salgının ortaya çıkardığı gerçeklik, tarımsal üretim ve güvenliğin daha fazla önem kazandığını gösterirken, hükümetin bu kritik dönemde bile tarım politikalarında gerekli reformları yapmadığı görülmektedir.

Gıda enflasyonu alt ve orta gelir grupları için daha negatif etkiler yaratmaktadır. 2024'te Mayıs itibariyle yüzde 70'ler seviyesinde bulunan gıda enflasyonu, 2021'in sonlarından itibaren yüksek kalmaya devam ediyor. Kasım 2022'de yüzde 102 ile zirveye ulaşan gıda enflasyonuna küresel gıda fiyatları eşlik etti. Ukrayna Savaşı, enerji krizi ve ambargolar nedeniyle küreselde yüzde 65'ler seviyesine erişen gıda enflasyonu, Türkiye'de TL'nin değer kaybı nedeniyle daha yüksek seyretti. Bu durum, ülkenin ekonomik kırılganlıklarının ve iktidarın yanlış tarım politikalarının bir yansımasıdır. 2023'ün başlarından itibaren düşmeye başlayan küresel gıda enflasyonu günümüzde yüzde 20'ler seviyesine kadar geriledi. Ancak, Türkiye'de reel enflasyonun yüksekliği nedeniyle gıda enflasyonu hala yurttaşın gündeminde kalmaya devam ediyor. Bu durum, hükümetin enflasyonla mücadelede yetersiz kaldığını ve ekonomik politikaların revize edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Küresel tarım sektöründe 10. sırada yer alan ve yıllık 70 milyar dolarlık üretim ve 35 milyar dolarlık ihracat yapan bir ülke olarak, yaşanan küresel dalgalanmaları daha rahat şekilde atlatabilir. Ancak, bu potansiyeli hayata geçirmek için kamu teşviklerinin daha verimli hale getirilmesi ve Tarım Bakanlığı'nın yönlendirmesiyle yeni üretim tekniklerinin benimsenmesi gerekmektedir. Tarımsal istihdamın 5 milyon civarında olduğu göz önüne alındığında, tarım sektörünün potansiyelinin tam anlamıyla kullanılmadığı açıktır.

Kentleşme süreci hızlandıkça tarımdan kopan nüfus artıyor. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) verilerine göre, 2012 yılında 1 milyon 56 bin olan aktif sigortalı çiftçi sayısı, bugün 460 bine gerilemiş durumda. Bu dramatik düşüş, tarım sektöründeki ciddi sorunların bir yansımasıdır. Çiftçilerin bankalara olan borcu, bir yılda yüzde 64,7 artarak 651,6 milyar liraya yükseldi. Son 20 yılda bu borç miktarı 122 kat artmış durumda. Türkiye'de ipotekli tarım alanı 42,3 milyon

dekara ulaştı ve 2 milyon 230 bin çiftçinin tapusu üzerine ipotek konulmuş durumda. Türkiye Ziraat Odaları Birliği'ne bağlı çiftçi sayısı 5,5 milyonken, Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı 2,1 milyon çiftçi var. Bu, ülkedeki çiftçilerin yarısının kayıtlı olmadığını ve destek alamadığını gösteriyor.

Mevcut koşullarda çiftçilerin en büyük talebi, üretimi devam ettirebilmek için önlerini görebilmektir. Üretim maliyetlerinin düşürülmesi, başta mazot ve gübre olmak üzere girdi maliyetlerinde somut destekler verilmesi, toplam destek bütçesinin artırılması ve desteklerin önceden verilmesi gerekmektedir. Küçük üreticilerin banka ve şahıslara toplam borcu 850 milyar TL'yi aşmış durumda. Mevcut faizlerle bu borç, üreticiler için büyük bir yük oluşturuyor. Çiftçi lehine bir faiz düzenlemesi şarttır. Bütün zorluklara rağmen üretime devam eden çiftçiler, düşük alım fiyatları ile ürünlerini satmak zorunda bırakılıyor. Buğdayda 11 lira maliyet var, çiftçi kârıyla 15 liralık bir alım fiyatı bekliyor. Çayın maliyeti 21 liraydı, 25 lira beklenti vardı; maalesef 19 lira açıklandı. Çiftçi, ürettiği üründen kâr elde edemediği için üretime devam edemiyor. Çiftçilerin taleplerine kulak verilmediği sürece, ülkenin tarımsal üretim kapasitesi ve gıda güvenliği ciddi tehdit altında kalmaya devam edecektir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye, küresel tarımsal ihracatta önemli bir paya sahip olmasına rağmen, tarım sektöründe gerekli yapısal reformlar neden yapılmamaktadır? Bu konuda Bakanlık hangi somut adımları atmayı planlıyor?
2. 2021'den bu yana yüksek seyreden gıda enflasyonunu düşürmek için hangi spesifik politikaları uygulamayı düşünüyorsunuz? Bu politikaların uygulanma süreci ve beklenen sonuçlar hakkında ayrıntılı bilgi verebilir misiniz?
3. Çiftçi borçlarının sürdürülebilir seviyelere indirilmesi için hangi finansal destek veya yeniden yapılandırma programlarını devreye sokmayı planlıyorsunuz? Bu programların uygulanma süreci ve çiftçilerin finansal yükünü hafifletme potansiyeli hakkında detaylı bilgi verebilir misiniz?
4. Türkiye Ziraat Odaları Birliği'ne bağlı çiftçi sayısı 5,5 milyonken, Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı sadece 2,1 milyon çiftçi var. Kayıtsız çiftçilerin sisteme dahil edilmesi ve desteklerden yararlanabilmeleri için ne tür adımlar atılacak?
5. Çiftçilerin artan üretim maliyetlerini karşılayabilmeleri için mazot, gübre ve diğer girdi maliyetlerinde somut destekler sağlanacak mıdır? Bu desteklerin artırılması ve önceden verilmesi konusunda herhangi bir planlamanız var mıdır?
6. Kuraklık tehlikesi tarımsal üretimi ciddi şekilde tehdit ediyor. Kuraklıkla mücadele ve iklim değişikliğine uyum sağlamak için hangi projeler yürütülmektedir? Bu projelerin kapsamı, uygulanma süreci ve beklenen etkileri hakkında ayrıntılı bilgi verebilir misiniz?

7. İthalat politikalarının gözden geçirilmesi ve üreticiyi koruyacak tedbirlerin alınması konusunda hangi adımlar atılacak?
8. Tarımsal istihdamın 5 milyon civarında olduğu göz önüne alındığında, çiftçilere yönelik eğitim ve teknolojiye erişim imkânları nasıl artırılacak? Yeni üretim tekniklerinin benimsenmesi için hangi teşvikler sağlanacak? Bu teşviklerin uygulanma süreci ve beklenen etkileri hakkında detaylı bilgi verebilir misiniz?
9. Buğday ve çay gibi temel ürünlerde çiftçinin beklentilerinin karşılanmamasının nedeni nedir? Alım fiyatlarının adil ve sürdürülebilir bir seviyeye getirilmesi için ne gibi düzenlemeler yapılacaktır?
10. Kamu teşviklerinin verimliliği artırmak ve çiftçilerin mali yükünü hafifletmek için yeniden yapılandırılması planlanıyor mudur? Bu konuda Bakanlık hangi stratejileri benimseyecek?